

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

D[omi]nica quindecima p[ost] pentheco[stes]. ser. Ixvii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

lxvi

erit ex aqua et spūscō non pē interare in regnū dei. Scđo consi
stit in temptu mūdi. nō timendo ip̄ius aduersa. nec appetendo
ip̄ius pspera. Iustū em est vt q̄libetatem nat regnū suo dñariū
regno. Q̄undi qđem adūla fortiter tolleranda sūt. Actu. 19. p
multas tribulaciones optet nos intrare in regnū dei. Eius aut p
spēra sūt fugienda. q̄ sunt cupia carnis. a cupisencia oculo
rum. a supbia vite. ð p̄mum. 1. Cor. 15. Caro a lānguis regnū
dei non possidebūt. a hoc quantū ad tactum quō p̄ talia agunt
regnū dei nō sequunt. Gal. 5. quantū vō ad gustū. Ro. 14.
Non est regnū dei esca et potus d̄tra cupiam oculorū q̄ avari
tia est d̄r. Mat. 5. b̄ti paupes spū qm̄ ip̄oz̄ est regnū celorum
Eiusdem. 19. q̄ difficile qui pecunias h̄nt intrabūt in regnū ce
lorū. d̄tra supbia vite d̄r. Mat. 19. finite puulos venire ad me
taliū est ei regnū dei. Tercia iusticia regnū d̄sistit vt ea q̄ regnū
sunt opemur. a h̄c sunt virtutis et gr̄e. quasi statua ip̄ius. que
fortiter opari optet tanto conatu. Mat. 11. Regnū celorū vim
patit et violenti rapiūt illud. Item optet agere habundanter.
Mat. 5. Nisi abundauerit iusticia v̄ra plusq̄ scribazz a phari
leoz̄. non intrabit in regnū celorū. Item optet agere pseuerā
ter. Lu. 9. Nemo mittens manū ad aratz̄ et respiciens retro.
aptus est regno dei. vltima regnū celestis iusticia est si quisq̄ in
supradictis deliquerit quatenus peniteat. Mat. 3. pniā agite
appīquat ē. L Tercio pmissiō subsidium tpaliū: Et h
oia: tpalia vītus sez et vestitus: ad iūcēt̄ vobis: additio est
mīoris boni. aut eius boni quod nō querit pncipl̄. aut boni
quo v̄tendū est. non ppter se. sed magis in sustentacē n̄refra
gilitatis. talia vero sūt hec tpalia. a iō non dari. se rei iam date
diuino pmissō adiūcia dīcūt̄. Nec est dubium qn̄ ista adiūcāt̄.
querentib⁹ sumū. qz in vita p̄nti rex n̄r non pmissit sine talis
bus stipendib⁹ militare. Que si deus tribuit p̄cōrib⁹. multo ma
gis iustis. p̄o. Iacta cogitatum tūsi in dño. et ip̄e te enutriet In
terrogatus br̄us Francisc⁹ quis fr̄es suos pascet. Respōdit
rex quidā vñā mulierem impregnauit in silua. que natū puezz
aliquo tpe nutritū detulit ad portam regis vt decetru ip̄m pa
seret. Qz rex audiens tot m̄qt̄ inutiles comedūt panē meū. nō
ne filiū meū ē dignum inter alios sustentari. hāc exponens pa
bolam dixit se esse mulierem dei verbo impregnatam nec miruz
deo tot inutlos pascere. si spūalib⁹ filiis alimonīa puidet. p
uidet aūib⁹ colī. supbis. amaris. a pacib⁹ puidet florib⁹ mūdi
id est vanis et amatorib⁹ mundi. multo magis querentibus
regnū dei et ipsius iusticā.

Prīma pars

Dñica quindecima p̄ pentheco. ser. lxvii

sermo

Bat ihus in ciuitatem que vocat Nai sc. Lu. 7.
Nemo ex vscitatis opibz multu cōmendaē sed mi
ra mirabilibz addita. vtutēz opantis magnificat
vñ oēs deum laudauēt. qz multis mira cul' cūdil
mirabilibz bñficiū resurrectōis adiunxit sicut in
pnti euangelio atinet qd in tres ptes diuidit. In quaz prima
ponit occurso delati funeris. In scda restitutio defundi iuuems
ibi quā cū vñdissetc. In tercia glificatio dñimi mū eris. ibi. ac
cepit aut ſc. Circa pñmū tria facit. pñmitit em̄ xpi aduen-
tus honorabil. qz multi cōmitteban̄ ei: Ibat ihus in ciuitatem
que vocat Naim: post curatōem palutri serui centurionis factaz
in eapharnaum ciuitate galilee ad alia venit ciuitate vt bñficia
tribueret indigentibz. Est aut Naim duobz milibz distas a mō
te thabor: Et ibat cum eo: tanq magro: discipliñ eius: q oia
reliqrant. vt ipius doctrina informarent. Qzat. 19. Ecce nos re
liquim⁹ oia ſc. Et turba copiosa: que eū lequebat trax a noui
tate opuz. sua uitate doctrine. & deuotōe sc̄titatis ei⁹ Jo. 6. dñe
ad quem ibim⁹ verba vite eterne hēs. Nota qz nāim interpta
tur cōmotio vel fluctus et signat mundū iſtu q sine qete velut
mare fluctuat. & ſp mouetur. vñ mund⁹ ſic dictus eſt nō a mū
diū ſed a motu atinuo. Esta aut in mūdo quintuplex cōmotio
ſ. nature fortune voluntatis voluptatis. & temptacōis. Cōmo-
tio nature eſt a nativitate in infantiā. ab infantiā in puericiā. et
de ceteris etatibz vñq in morte cū indurat caro & redigit in pul-
uerem. pñ. mane ſic herba tñſeat. ecce puericie viriditas mane
floreat et tñſeat. Ecce flos iuuentutis. vñſpe decadat. Ecce ca-
ſus ſenectutis induret et areſcat. ecce mors. Ista cōmotio eſt sine
qete. Job. 13. qſi flos egredit et dterit ſc. flos em̄ dñ a fluxu tak
vero eſt hūana vita. qz ſic aque dilabim⁹ ſup terrā. q non reuer-
tunt. et tñ amatores vita pñtis ſic fluctuātes in ipa vita ta nq
pñmaenti ſhidūt. Et rufus alia nāe cōmotio ab egritudinē in fa-
mitatē. a sanitate in egritudinē. Est & alia a sanitate in elurē & si-
tim. a calore & frigore et aliis qlitatibz et passionibz mltiplicē
agitamur. Scda cōmotio fortune a pñperis in aduersa. a dñni-
eis in penuriā. ab amicis in desolaciōem. a pñcipatu in ſubieſ-
tione. & a gaudio in tristiciā. hēc eſt rota ſee fortune. q nunc qe
ſcit. de q Anticlaudian⁹. 8. li. pñcipite mouet illa rotam. & tñ mi-
feri hoies ſic deludunt pñpī ſee fortune. vt non attendat casu
aduersitatis Eccl. 11. in die bonoz ne immemor ſis malorum.
Tercia cōmotio eſt voluntatis que difficile manet firma mūc
appetit hoc. nunc illud. nunc odit nunc dñligit. Juxta illud q

lxviii

tenetā nodo mutantem pteha vultus. ita ut non sit certus in q
animū suū statu erit. nisi affectū suū i deo stabiliat. vñ dictum ē
Aug. Quid in te stas et non stas. piice te in eum et excipiet te.
et sanabit te tanta em̄ mentis instabilitas cū a displicencia vni
us transitur ad amœe alterius. non sanat animū. sed magis in
firmū amplius affligit. vt dicit Ber. ad fratres de mōte dei & ē
vulnus sanare vulnere. vñ Hugo. Erubetce inquit homo terra
stat. et tu stare non potes. ppter quod orat ps. sana stritiones
euis. qz amota est. Quarta cōmotio est voluptatis quā attendi
mus in duersatione seculariū hominū. a cōmillationibus namq
transleunt ad luxū. Exo.32. Sedit ppls manducare et bibere. &
surrexerūt iude're. a luxū transleut in luxuriā Sap.3. Rosis coro
nemus nos nullū pratu it quod non transfeat luxuria nra a lu
xuria transleunt in avariciā et in cetera vicia. qz pctm trahit ad
alud pctm Rosant igit p ista vicia nec vncq quiescūt male a
gere. donec ista rotā cū iphis decurrat in mfernu. Quinta amocō
est bellī temptationū que nūnc quiescit. vñ Ber. admonitos
vos esse volo. qz quicunq ab aliq temptatione liberat. alia secu
rus expendet. dyabolus enim circuit querens quē deuoret. vñ
Jero. Cui nō flevendū atq gemendū est. Rursus serpens ad ilhi
atos cibos inuitat. caro trahit. mundus blandit. ino temptati
onis bellū simile est pug. ie habite cū drac⁹ vno capite absiso
plura nascuntur. sic vna temptatione dewicta plures insurgunt
sed non est timendum in pugnā. habemus enim arma fortia se
curum presidium et ppter auxiliū. arma sunt lorica fidei. ga
lea iusticie et scutum fidei. Eph.6. In omnib⁹ lumentes scutum
fidei &c. et gladiū spūs. quod est verbū dei. adstat etiā deus in
auxiliū. qui nō permittet nos temptari sup id quod possumus.
B Scđo ponit̄ delatio defuncti. Cum at app̄inquaret por
te ciuitatis. ecce defunctus efferebatur. id est extra portabatur.
Suetudo fuit iudeis mortuos sepelire extra ciuitatē. qz mortui n
sunt de aggregatione viuentium. Demde ostendit aduersa ma
tris huīus defuncti. erat enim cōbata liberis. et viduata marito
fili⁹ vñitus matris sue. et hec vidua erat. Gre. nazaren⁹. erūp
ne molē brevibus verbis explicauit. Qz iter vidua erat: quasi
vlerius filios procreare non sperabat. non habebat in quē a
spectum dirigeret vice defuncti. qz vñitus erat. hunc solū lacta
uerat. solus erat alacritatis cā. in domo quicqd matrī dulor: ac
peccatum. hic solus extiterat. Tercio ponit̄ pompa funeris: Et
tba ciuitatē m̄ta cū illa: Xu. de cura p mortuis agēda cōsuls
ploꝝ & pōpa funeris magis est solatio viuorꝝ qz mortuorꝝ re
medio. vñ hec turba multa viduā et cōbata m̄re dimitabat ut

Sermo

consolaret. nā vt dicit Cirillus miseranda erat passio fletum & lacrimas prouocans.

Secunda pars.

Secundo cū dī. Quā cum vidisset xc. tangit defuncti resuscitatio. & tria facit. premittit enim cuius cā iuueset: dīs sic tristē et afflīctā: mīa motus sup eā: non quidē miserit9 est adolescenti mortuo sed magis plangēti matri dixit verbo solatorio: Noli flere: Beda q̄si dicat. desiste flere mortuum quē morū viuū accipies. Cri. Jubet cessare a lacrimis qui solatur mestos. Job. 29. cor vidue solatus sum. vbi monet de p̄ntibus defundis solationē accipe. resurrectionē spesates. pagani enim et gentiles cām h̄nt plangēdi defunctos. q̄a ēsurrectionē nesciunt h̄ xp̄iam eā credūt pp̄t quod dī Eccl. 22. modicū plora sup mortuū. C Secundo ponit xp̄i opatio. & accessit et tetigit loculū. loculus dī diminutus mortui locus in quo iacet. cui em̄ viuentī magna palacia et āple dom⁹ nō sufficiebat. p̄ loco ei morienti pius locus sufficiat. vnde de alexandro dixit. quidā ph̄s quē totus mund⁹ heri nō capiebat. hodie parua atinet vna. iō autē tetigit loculū hm̄ Cirillū. vt effectus salutis tactu corporis xp̄i deueniret ad mortuū. Est em̄ corpus vite et caro verbi omnipotēt. cō h̄ virtute. sicut em̄ ferz ignitū adiunctū igni p̄ficit opus ignis sic p̄q̄ caro vmita est vbo. q̄o viuiscitat oia ipsa quoq̄ facta ē viuiscatiua. & mortis expulsiua Hii aut̄ qui portabant steterunt: aut em̄ viritate tactus xp̄i se mouere non potuerunt. aut sperantes aliquod beneficium. steterunt. Deinde ponitur xp̄i impum: Et ait mortuo. loquebatur ip̄e cui oia viuunt. cui nō peunt terpa m̄ra. sed mutant in melius: Adolescentis: Gre. nazarenus. qui dixit adolescentē. florent significavit t̄pis horaz primā p̄ducēte lanuginē. qui paulo ante muliebris erat m̄nōz oculoz aspetui. iā aspirans ad tēp⁹ sponsaliū. vīrga generis. successiois ram⁹. bacul⁹ senectutis Tibi dico: titus ipse vocat mortuos vt viuos alloq̄ valeat. Surge: Aug. eos q̄ nob̄ dormiunt excitare possum⁹ vt surgat si q̄s vero nob̄ sit mortuus quantuncq̄ traxerim⁹: aut impulserimus non surgit. quia vero mortui omnes christo dormiunt. iō facilius potest eos facere vt surgant ab ipsa morte q̄m nos dormientes vt a somno surgant: Tertio ponitur viuiscatio defundi: Et resedit: quia surgens sedit in loculo: qui erat mortu⁹ Titus. diuina enim potestas est irrefragabilis. sine mora et orationum militantia: Et cepit loqui: forte prima verba ipsius fuerunt gratiarum adiunctiones. Tyc⁹. h̄c sunt indicia. ve ēsurrectionis

lxviii

corpus enim exire loqui non p̄t. Et dedit illuz matr̄ sue: q̄a non suo merito. h̄ matris reuixerat adolescentis. ideo nō sibi reliquit. h̄ matr̄ tradit̄. vt que de ipso fuerat tristis. m ipso absolare tur. Et attende q̄ non legit̄ q̄ illa vidua verbo rogauerit dominum pro suscitatione filii. h̄ ipse vidit desiderium cordis eius: quod cunctis preualet omnibus. unde Gre. 22. moraliter posculatio non in oris est vocibus. h̄ in cogitationibus cordis. valentiores nanc̄ sunt voces apud secretissimas aures dei nō faciunt verba nostra h̄ desideria. D Nota q̄ iste defundus significat peccoz. qui priuatus est vite officio. cuius culpa attendamus et piculum. qz em̄ erat i porta ciuitatis. significat peccatum extra ope peccatum. vñ etiā erat adolescentis. qz hoc etas nō duz h̄ peccandi suetudinem. h̄ iā incipit opai que male occupavit et qz prima iuuentutis peccata sunt carnalia. forte intelligit peccatum iste defundus luxurie vitio. Item iacet in loculo. id est in angusto scientie. quem portant ad tumulum. nisi deus adiuuet. q̄ duplex enim est delectatio peccati que trahit ad tumulum suetudinis. verecundia desisionis. que trahit ad peccati defensionem tioris satisfactionis q̄ dicit ad obdurationem. presumpcio vite. q̄ trahit ad peccati defensionez apprehensum dolosum iuuenem. sicut dicit de luxuria Gen. 39. Nulier molesta erat adolescenti. modo bis h̄ euangeliū legitur in anno. in vere et autuno. quia luxuria mouet et novitas veris atq; copia frugū. Sz m̄ accia cuius sponsus est mortuus plagit p̄ eo: ac si esset ei unicus. cuius lacrimis effusus dimouet. et tangit defundi oscias. immitens timorem extremi iudicii. tunc subsistunt maledicentes. et verbo Christi resurgit: et reddit m̄i ecce. vt nō discurrat ac loquitur petens indulgentiam in desessione. et restrigit moribus et disciplina. Procuratur detur per uulis astutia. adolescenti scia et intellectus ē.

Tertia pars

E

Ertio cu dicit. accepit aut̄ tu. tangit glorificatio divinitatis munera. et tria facit: permittit em̄ timor populi: Accipit aut̄ ois timor. vel p̄ reuentia maiestatis eius. aut̄ timore tate virtutis. q̄ est risusca mortuū Jere. 10. Quis n̄ timetibit te o rex gentium. Et nota effectus timoris dei. p̄ qdē respectu mali culpe qz facit illud odie puer. 8. tior dñm odit malum. fecit illud fugere pū. 15. In timore dñm declinat ois a malo. malum exū tollit Eccl. tior dñm expellit peccatum. Respectu vo boni ḡre triplicem h̄ effectum. primus qz iustificat Eccl. i. q̄ sine timore est iustificari nō potest. secundus virtutes inspirat. dicitur tamen libet qdē dicit p̄. Initium sapientiae tior dñm. de his vobis q̄ sunt in assecuru Eccl. 3. tior dñm initium dilectionis eius: tertius omnibus

Sermo

virtutibus dicit. Psal. 33. timor domini ipse est thesauro. Respedu
vero boni glorie e sed in his: quod eo beatificamur Ecol. 4. tunc domi
sicut parvulus benedictionis. Secundo ponitur lau
dis magnificencia: Et magnificabant deum dicentes. magnifi
cum predicabant verbo. qui magnificus erat ope: quod propheta
magnus surrexit in nobis. in hoc videt intelligere apostoli enim il
lud Deu. 18. quod predixit moyses de christo. prophetaz suscitabit ti
bi dominus de fratribus tuis. prophetaz magnus fuit altitudine templi
tationis. Mat. 11: nemo nouit proximum filium. magnus diffusio
ne agnitionis. Deb. 4. omnia nuda et apta sunt oculis eius. nec est
ulla creatura inuisibilis in aspectu eius. sive puer sive puerita. si
ue futura. Item magnus veritate doctrine. Mat. 22. magis sciens
quod vere es. et via dei in veritate doceas. Jo. 7. nunquam sic locutus est
homo. Item magnus virtute. propterea magnus es tu. et faciens mis
erabilia. Item magnus sanctitate. Jo. 10. quod ex vobis arguet me
de patre. Tertio ponit predicatio redemptoris humani genitrix: Et
quod deus visitauit plebem suam. visitauit quidem carnem assumendo.
quod verbum caro factum est et habitauit in nobis. Luc. 2. Bene
dictus dominus deus israel. ac.

Dñica xvi p^o penthe sermonis lxviii.

Vnde intraret Ihesus in domum cuiusdam principis
phariseorum. Luc. 19. Observant venatores ipsos
et locum aptam capiendis alicibi quoniam scimus et ubi ma
xime duemant. Saluator igitur noster quem venit homines
ad se trahere. potissimum retia doctrine et escam mira
culoꝝ pabat diebus festiuis. quoniam vacabant homines et in templo vol
ent in diuinis ubi maior dueniebat multitudo. unde in hodierno euangelio
gelo legitur. quod sabbatum exponit in diuino sanauit ydroponiū. et do
ctrinam proposuit salutarem. unde in tres partes diuidit euangelium. In
prima tanguntur refectio saluatoris. eius probans humanitatis insfir
mitatem. In secunda sanatio languoreis. ostendens diuinitatis proba
tum. Ibi. Ipse vero. In tercia exhortatio honoris pretenderes ad humi
litatem. ibi. dicebat autem et ad inuitatos. ac. Circa prim^o
fact. ostenditur enim pietatis officium. quo pheneus christus re
fecit. Cum intraret ihesus in domum: cuius. Non habuit christus propriam domum in hoc
modo. unde cuiusdam dicente. Sequitur te quoniam iesu Christus vulpes soue
as habet. et volucres celi nidos. filius autem hominis non habet ubi caput suum
reclinet. Mat. 8. immo tenera et infancia fuit in plesio rechnata
circa malicie phariseorum cognoscere. inuitatus tamem ad
conuiuum ingressus est ut verbo prodisset presentibus etenim